

3.7.2025.			
08.	991.		

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију Дана 24.06.2025. године; Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
2. Састав комисије, име и презиме сваког члана, звање, ужа научна област, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:
1. Проф. др Љубица Кардалеска-Радојкова, редовни професор, ужа научна област Англистика, Факултет за стране језике Универзитета АУЕ ФОН у Скопљу, председник комисије
2. Проф. др Тамара Јеврић, ванредни професор, ужа научна област Ангистичка лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, члан комисије
3. Проф. др Наташа Бакић-Мирић, редовни професор, ужа научна област Ангистичка лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, ментор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Јована Горан Вилимоновић
2. Датум рођења, општина, република: 28.01.1983. године, Звездара, Београд, Република Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: /
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
УЛОГА ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА СТРУКЕ: АНАЛИЗА ПОТРЕБА СТУДЕНАТА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.
Докторска дисертација Јоване Г. Вилимоновић Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика струке: анализа потреба студената струковних студија садржи 265 страница текста, укључујући 47 табела, 37 слика и 44 графикана, унетих стандардним форматом Times New Roman, фонт 12, проред 1,5. Поред предходно датог резимеа на српском, енглеском и руском језику као и пописа литературе, прилога,

биографских података аутора, изјаве о ауторству, изјаве о истоветности штампане и електронске верзије рада, изјаве о коришћењу и изјаве да за потребе рада није коришћена вештачка интелигенција датих на крају рада, дисертација је структурно подељена у осам поглавља.

Увод (стр. 1-14) обухвата предмет истраживања, основне и секундарне циљеве, основне и посебне хипотезе, очекиване резултате, методе као и мотив и позадину истраживања.

Прво поглавље *Појам културе у контексту интеркултуралне комуникације* (стр. 15-40) описује однос културе и језика и даје детаљни опис и анализу културних модела и културних теорија које представљају теоријско упориште за увођење интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика.

Друго поглавље *Интеркултурална комуникација* (стр. 41-89) дефинише појам интеркултуралне комуникације и интеркултуралне комуникативне компетенције, идентификује баријере у интеркултуралној комуникацији и даје детаљан приказ и анализу многобројних модела интеркултуралне комуникације који служе да покажу како се могу превазилазити културне разлике у комуникацији на енглеском језику и зашто је неопходно интегрисати интеркултурални приступ у наставу енглеског језика уколико настојимо да оспособимо студенте за успешну комуникацију на енглеском језику у мултикултуралном пословном окружењу.

Треће поглавље *Интеркултурални приступ у настави енглеског језика* (стр. 90-158) описује стратегије увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика као и активности, вежбања, технике и планове часова путем којих се интеркултурални приступ може интегрисати у наставу енглеског језика струке.

Четврто поглавље *Енглески језик за посебне намене* (стр. 159-170) говори о методолошким и практичним решењима за учење и подучавање енглеског језика професије и струке и описује практичну наставу енглеског језика за посебне намене која се спроводи на Академији струковних студија косовско-метохијској.

Пето поглавље *Квантитативно истраживање међу студентима пре пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом (истраживање 1)* (стр. 171-200) На основу анкете самопроцене ставова студената представљени су иницијални ставови студената струковних студија према потреби да се интеркултурални приступ integriше у наставу енглеског језика пре сазнања студената о томе шта појам интеркултуралне комуникације подразумева и шта интеркултуралне стратегије, вежбања и технике обухватају. У овом поглављу су представљени инструменти, методологија истраживања, анализа резултата и закључна разматрања везана за прво квантитативно истраживање међу студентима.

Шесто поглавље *Друго квантитативно истраживање међу студентима након пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом (истраживање 2)* (стр. 201-219) На основу анкете самопроцене ставова студената представљени су ставови студената према потреби да се интеркултурални приступ integriше у наставу енглеског језика након праћења 20 часова пилот наставе која integriше интеркултурални приступ и након што су студенти имали прилику да на практичном моделу наставе сазнају шта интеркултуралне стратегије, вежбања и технике обухватају. У овом поглављу представљено је поређење ставова студената пре и након пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом. Представљени су инструменти, методологија истраживања, анализа резултата и закључна разматрања везана за друго квантитативно истраживање међу студентима.

Седмо поглавље *Квантитативно и квалитативно истраживање са наставницима енглеског језика струке (истраживање 3)* (стр. 220-258) представља став наставника енглеског језика о потреби да се интеркултурални приступ integriше у наставу енглеског језика на основу анкете самопроцене ставова и квалитативног интервјуа. У овом поглављу представљено је поређење ставова наставника и ставова студената према потреби да се интеркултурални приступ integriше у наставу енглеског језика. Представљени су инструменти, методологија истраживања, анализа резултата и закључна разматрања везана за треће квантитативно и квалитативно истраживање међу наставницима енглеског језика.

Осмо поглавље *Закључак* (стр. 259-265) у сажетом виду представља резултате истраживања и даје предлоге за потенцијално унапређивање наставе енглеског језика увођењем интеркултуралног приступа.

Сваки део дисертације систематично је подељен на поглавља, а цео концепт дисертације организован је тако да свако поглавље чини независну целину која се може засебно проучавати и тумачити. Међутим, комплетан увид у предмет истраживања дисертације добија се само перципирањем рада као комплетне целине.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација *Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика струке: анализа потребе студената струковних студија* кандидата Јоване Вилимоновић бави се анализом потребе увођења интеркултуралног приступа (учења о британској и америчкој култури) у наставу енглеског језика струке. Анализа потреба студената струковних студија спроведена је путем упитника самопроцене ставова студената пре и након праћења наставе енглеског језика интеркултуралним приступом. Анализа потреба наставника енглеског језика на високим струковним школама у Србији спроведена је путем упитника самопроцене ставова наставника у оквиру квалитативног и квантитативног истраживања. Овде ћемо указати на кључна места која на најбољи начин указују на значај резултата проистеклих из истраживања приказаним у овој дисертацији. Као

што је и назначила у уводном делу, докторанткиња има за циљ да пружи celovitu sliku о потреби увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика струке посредством анализе потреба студената струковних студија (пре и након праћења пилот наставе интеркултуралним приступом), посредством анализе потреба наставника енглеског језика на високим струковним школама у Србији као и на основу теорија из области културе, интеркултуралне комуникације и примењене лингвистике (претстављене у теоријском делу дисертације). Мишљења смо да је тај циљ у раду остварен, имајући у виду да би резултати до којих је дошла у свом истраживању могли бити од користи у унапређењу енглеског језика струке на високим струковним школама али и при проучавању проблематике на осталим нивоима образовања. Значајан део дисертације представљају прва два поглавља у којима су анализирани бројне теорије и модели из области културе и интеркултуралне комуникације чиме је ауторка дисертације настојала да докаже како културне разлике представљају реметилачки фактор у комуникацији на енглеском језику у приватном и пословном мултикултуралном окружењу те да успешна комуникација студената на енглеском језику за професионалне потребе и усавршавање директно зависи од способности превазилажења културних разлика која се стиче увођењем учења о култури (британској или америчкој) у наставу. Поред тога, значајан део дисертације представља и треће поглавље које јасно описује конкретне стратегије, активности, вежбања, технике као и планове часова путем којих се интеркултурални приступ може интегрисати у наставу енглеског језика струке. Важност трећег поглавља огледа се и у пружању јасног предлога начина оцењивања знања стечена интеркултуралним приступом као и начина прилагођавања постојећих уџбеника за спровођење интеркултуралног приступа у настави енглеског језика. На крају, значај трећег поглавља огледа се и у опису вештина наставника које су неопходне за практичну примену интеркултуралног приступа у настави енглеског језика. Значајан део дисертације представља и емпиријски део истраживања (пето, шесто и седмо поглавље). На основу *првог истраживања* које је спроведено међу студентима струковних студија пре пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом, *другог истраживања* које је спроведено међу студентима струковних студија након 20 часова наставе интеркултуралним приступом као и *трећег истраживања* које је спроведено међу наставницима енглеског језика на високим струковним школама у Србији у оквиру квантитативног и квалитативног истраживања, недвосмислено је установљена потреба увођења интеркултуралног приступа (учења о британској и америчкој култури) у наставу енглеског језика струке. Наиме, студенти и наставници који су учествовали у истраживањима су изразили став да интегрисање интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика струке директно доприноси успешнијој комуникацији на енглеском језику у приватном и пословном мултикултуралном окружењу као и за професионално усавршавање.

Дефинисана тема наметнула је кандидату веома сложене задатке који су у дисертацији добро решени, на шта указује сама структура рада која је прилагођена дефинисаном наслову. Докторска дисертација написана је јасним научним стилем, одликује се чврстом теоријском утемељеношћу и осликава изузетне аналитичке способности кандидата у мери у којој је тема докторског рада захтевала.

У теоријском приступу проблему истраживања, главна пажња је усмерена на компаративно-критичку анализу домаће и стране литературе и релевантних истраживања из области културе, интеркултуралне комуникације и примењене лингвистике.

Специфичност предмета истраживања, како га је докторанткиња описала у својој дисертацији, огледа се у томе што се приступ проблему увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика струке на високим струковним школама није раније истраживао на овај начин и применом метода триангулације који подразумева прикупљање и поређење података од два или више извора уз примену квантитативних и квалитативних метода. Докторанткиња је извршила анализу поребе ставова студената пре и након праћења пилот наставе интеркултуралним приступом као и анализу ставова наставника енглеског језика на високим струковним школама у Србији у односу на главни проблем који је постулиран овим истраживањем. Истраживање оваквог типа до сада није вршено са аспекта анализе потреба студената и наставника високих струковних школа, а посебно не студената на територији Косова и Метохије у чему се огледа кључни значај ове дисертације. Значај дисертације огледа се и у томе што докторанткиња даје конкретан предлог (пилот модел наставе) за унапређење и осавремењивање наставе енглеског језика струке увођењем интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика.

На основу критеријума и добијених резултата, докторска дисертација *Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика струке: анализа и потреба студената струковних студија* докторанткиње Јоване Вилимоновић свакако представља новину и доноси нове научне увиде у предметну област а сами резултати подстичу на преиспитивање постојећих наставних планова и програма и уопште организацију енглеског језика струке на високим струковним школама.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Вилимоновић, Ј., Бакић Мирић, Н. (2025). Интеркултурални приступ подучавању енглеског језика на терцијалном нивоу: примери из праксе. *Часопис за језик, књижевност и педагошке науке, Узданица*, XXII/1, 129-141, DOI 10.46793 (M51)

Вилимоновић, Ј., Бакић Мирић, Н. (2024). Утицај стереотипа на интеркултуралну комуникацију. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, 54 (1), 105–118. 10.5937/zrffp54-48293 (M24)

Jović, S., Arsić, N., Vilimonović, J. & Petković, D. (2016). Thermal sensation by soft computing methodology. *Journal of Thermal Biology*, 63 (B), 106–108. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jtherbio.2016.07.005> (M22; IF.2.7)

VII **ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА**

У докторској дисертацији докторанткиње Јоване Вилимоновић, под називом *Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика струке: анализа потребе студената струковних студија* дошло је до значајних резултата који недвосмислено указују на потребу да се интеркултурални приступ (учења о британској и америчкој култури) укључи у наставу енглеског језика струке те да овај приступ директно доприноси успешнијој комуникацији студената на енглеском језику у мултикултуралном пословном и приватном окружењу. Ауторка је у истраживању кренула од претпоставке да се у данашњем мултикултуралном окружењу, које намеће сталну интеракцију и комуникацију са људима различитог културолошког порекла, подучавање и учење енглеског језика више не може свести на подучавање искључиво лингвистичких вештина, без уважавања културе као виталне компоненте језика. Такође, ауторка је кренула од претпоставке да традиционална настава енглеског језика омогућава развој лингвистичких вештина студената, али да се развој интеркултуралне комуникативне компетенције паралелно са језичким вештинама може остварити једино интегрисањем интеркултуралног приступа у наставу. На основу ставова најрелевантнијих учесника у процесу наставе: студената и наставника енглеског језика, установљено је да једино интегрисање интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика води до развоја лингвистичких вештина и интеркултуралне комуникативне компетенције и доприноси потпуном овладавању енглеског језика и успешнијој комуникацији у глобалном пословном окружењу и за професионални развој.

Закључци изведени на основу првог квантитативног истраживања са студентима (пре 20 часова наставе интеркултуралним приступом) указују на то да студенти струковних студија, иако готово уопште нису изложени утицају (британске и америчке) културе током наставе енглеског језика, нарочито не културним знањима суштински важним за развој интеркултуралне комуникативне компетенције, ипак препознају значај интегрисања интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика, као темеља за остваривање успешније комуникације на енглеском језику у будућем глобалном пословном окружењу. Испитаници су били нарочито афирмативни према тврдњама да стицање интеркултуралних вештина може помоћи студентима да побољшају језичке вештине и да избегну конфликтне ситуације које се могу десити у комуникацији на енглеском језику са саговорницима који долазе из других култура.

Закључци изведени на основу другог квантитативног истраживања (спроведеног међу студентима након 20 часова наставе енглеског језика интеркултуралним приступом), односно након што су на основу практичних интеркултуралних активности, стратегија и вежбања стекли потпуну слику о томе шта интеркултурални приступ заправо подразумева, указују на то да су студенти исказали позитивну оријентисаност према потреби интегрисања интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика. Уз то, резултати т-теста независних узорака показали су да постоје статистички значајне разлике у погледу става испитаника пре и после 20 часова наставе енглеског језика интеркултуралним приступом те да су студенти испољили значајно позитивнији и афирмативнији став у односу на главно и споредна питања истраживања након што им је било омогућено да, на основу практичног модела наставе енглеског језика интеркултуралним приступом, увиде утицај овог иновираниог приступа на исход учења.

Закључци изведени на основу квантитативног истраживања са наставницима енглеског језика показују да наставници исказују позитиван став према потреби да се интеркултурални приступ интегрише у наставу енглеског језика. Ипак, да спровођење интеркултуралног приступа у пракси није увек једноставан задатак, потврђују резултати квантитативног и квалитативног истраживања са наставницима. Као главна проблемска подручја у вези са спровођењем интеркултуралног приступа у настави енглеског језика испитаници су истакли неадекватност уџбеника, непознавање активности и стратегија за спровођење интеркултуралних активности, недостатак времена за припрему и спровођење интеркултуралних активности, оцењивање знања стечених интеркултуралним приступом, непостојање могућности за усавршавање, потребу за додатном обуком, непостојање повезаности између стручних и културних садржаја, као и непостојање институционалног оквира за интегрисање интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика. Испитивање афективног домена (осећаја студената и наставника приликом спровођења интеркултуралног приступа) упућује на закључак да се и једна и друга група испитаника осећала лагодно током наставе енглеског језика интеркултуралним приступом.

Свеукупно, дисертација је успешно испунила првобитни циљ – полазну тачку истраживања, засновану на томе да се докаже потреба за интегрисањем интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика, односно да се докаже да учења о култури (британској и америчкој) интегрисана у наставу енглеског језика директно доприносе развоју интеркултуралне комуникативне компетенције код студената, паралелно са развојем језичких вештина, и воде ка успешнијој комуникацији на енглеском језику у глобалном пословном окружењу. На основу ставова студената и наставника, ауторка је успела не само да докаже главну и споредне хипотезе постулиране истраживањем већ и да на практичном моделу наставе енглеског језика интеркултуралним приступом понуди конкретан предлог како се настава енглеског језика може унапредити и осавременити, а исход наставе побољшати, чиме би се стварале нове генерације студената који ће умети да превазилазе културне разлике и остварују успешну комуникацију на енглеском језику у глобалном окружењу.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

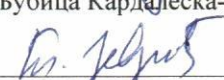
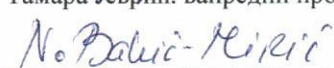
Теоријски значај истраживања огледа се у томе што је докторанткиња на основу адекватно одабране литературе и анализе релевантних теорија и модела из области културе, интеркултуралне комуникације и примењене лингвистике јасно установила разлоге и поребу увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика струке. Практични значај истраживања установљен је на основу спроведене пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом којом је доказано не само да је могуће и потребно увођење учења о култури (британској и америчкој) у наставу енглеског језика струка већ да овај иновирани вид наставе директно доприноси успешнијој комуникацији студената струковних студија на енглеском језику у мултикултуралном пословном и приватном окружењу. У процесу научно-истраживачке делатности чији је резултат ова докторска дисертација, уочљив је висок ниво самосталности докторанткиње Јоване Вилимоновић. Имајући у виду мотиве за избор теме, предмет и научни циљ рада, као и постављене хипотезе истраживања, рад је формулисан у две целине – теоријску и емпиријску. Теоретски део одражава фазу увиђања и одређивања научног проблема, као и процес селекције и анализе релевантних, поузданих и доступних научно утемељених теорија као сведочанство постојећих сазнања у датој области. Такође, правилно су постављени методолошки оквири истраживања где је ауторка показала висок ниво методолошких компетенција. Ауторка је користила технику триангулације, која подразумева прикупљање и поређење података од два или више извора уз примену квалитативних и квантитативних метода. У овом случају, информације су прикупљене у оквиру три истраживања – у првом истраживању испитивани су ставови студента струковних студија о потреби увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика пре пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом, у другом истраживању испитивани су ставови студената струковних студија о потреби увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика након пилот наставе енглеског језика интеркултуралним приступом, у оквиру трећег истраживања испитивани су ставови наставника енглеског језика на високим

струковним школама у Србији о потреби увођења интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика и урађено је поређење ставова наставника и студената у погледу главног питања које је постулирано овим истраживањем уз уверење да три комплементарна истраживања унапређују кредибилитет и поузданост анализе потреба студената струковних студија. Докторанткиња у раду примењује принцип мешовитих метода, који обухвата употребу квантитативних и квалитативних метода анализе резултата. У делу саопштавања резултата, ауторка се руководи статистичким и дескриптивним научним приступом интерпретације резултата који су систематично и смисаоно приказани у односу на постављене хипотезе, што даје увид потпуног и научно целовитог одговора на постављена истраживачка питања. У завршном делу рада издвајају се адекватни закључци и оригиналне научне и стручне импликације као прилог самосталности научно-истраживачког рада кандидата. Дисертација је написана у складу са упутствима и пропозицијама која се налазе у пријави теме и структурално прати захтевани формат. Организација поглавља је у складу са прописаном формом научног рада. Концептуални оквир, текст и истраживања обједињени су методолошки. Закључак је да ова дисертација представља оригинални научни допринос у оквиру теме којом се бави али исто тако кореспондира са осталим научним гранама.

X ПРЕДЛОГ:

На основу свега изложеног, Комисија сматра да дисертација под насловом *Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика струке: анализа потреба студената струковних студија*, Јоване Г. Вилимоновић испуњава све стандарде и научно засноване норме прописане у домену израде ове врсте научног рада и представља оргинално и вредно научно дело. Сходно томе, предлаже се Научно-наставном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да усвоји позитивну оцену наведену у овом Извештају и кандидаткињи Јовани Г. Вилимоновић одобри јавну одбрану дисертације пред комисијом која потписује овај извештај.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.
Проф. др Љубица Кардаљеска-Радојкова, редовни професор
2.
Проф. др Тамара Јеврић, ванредни професор
3.
Проф. др Наташа Бакић-Мирић, редовни професор